

Gemeente Amsterdam

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Memo

Aan Nicoline Vink en Ruud van Velthoven

Van Team Onderwijs Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
E-mail m.van.eijk@amsterdam.nl

Datum 20 mei 2014, versie 27 mei 2014

Onderwerp Voorbeeldberekening nieuwe school op antroposofische grondslag in Amsterdam-Noord

Voorbeeldberekening nieuwe school op antroposofische grondslag in Amsterdam- Noord

Algemeen kader voor het stichten van een basisschool

De Wet op het primair onderwijs (Wpo) verplicht gemeenten elk jaar een plan vast te stellen van nieuw op te richten basisscholen. Rijksbekostiging van een nieuwe basisschool kan alleen als de school voorkomt op dat vastgestelde plan.

Als een schoolbestuur een nieuwe school wil oprichten, moet het bestuur vóór 1 februari bij de gemeente een aanvraag indienen. Als de aanvraag wordt goedgekeurd, kan de school in augustus van het jaar daarop starten. In de aanvraag moet worden aangetoond dat binnen 5 jaar de stichtingsnorm in Amsterdam van 323 leerlingen gehaald wordt en 15 jaar daarna ook boven de norm blijft.

De gemeente moet de aanvraag beoordelen volgens wettelijke criteria. De gemeente kan én mag daar niet van afwijken. Door middel van het belangstellingspercentage (indirecte meting) moet aangetoond worden dat de stichtingsnorm van 323 leerlingen binnen 5 jaar gehaald wordt. Het belangstellingspercentage is dat percentage leerlingen dat een school bezoekt van een bepaalde richting (denominatie). De belangstellingspercentages worden afgeleid van de telling van de leerlingen in het Amsterdamse basisonderwijs op 1 oktober voorafgaand aan het jaar van besluitvorming over het plan, in dit geval dus 2013. Het belangstellingspercentage wordt dus jaarlijks vastgesteld op basis van de daadwerkelijke verdeling van leerlingen over de denominaties. Een denominatie is een door OCW erkende richting.

Voorbeeld voor de berekening van een aanvraag voor een nieuwe school op antroposofische grondslag in Amsterdam-Noord

Hieronder staat een voorbeeld voor de berekening van een hypothetische aanvraag voor een nieuwe school op antroposofische grondslag in Amsterdam-Noord. De systematiek is als volgt:

Stap 1. Voedingsgebied

De aanvrager bepaalt het gewenste voedingsgebied. Het voedingsgebied is het gebied waaruit minimaal 70% van de leerlingen afkomstig zal zijn. In Amsterdam is met de schoolbesturen afgesproken dat een voedingsgebied niet groter is dan een straal van 3 km hemelsbreed rondom de plaats van vestiging. In het voorbeeld is hiervoor stadsdeel Noord genomen.

Stap 2. Basisgeneratie

Aan de hand van cijfers van de Dienst Onderzoek en Statistiek wordt de basisgeneratie bepaald. Dit zijn alle kinderen van 4-11 jaar in het voedingsgebied plus 30% van de 12-jarigen.

Stap 3. Deelnamepercentage

Niet alle kinderen uit de basisgeneratie nemen feitelijk deel aan het basisonderwijs. In Amsterdam is in overleg met de schoolbesturen gekozen voor een percentage van 98%.

Stap 4. Belangstellingspercentage

Op basis van de oktobertellingen van het voorgaande jaar (in dit geval 1 oktober 2013) is per denominatie het belangstellingspercentage bekend. Voor antroposofisch onderwijs is het belangstellingspercentage 0,84%. Uit deze berekening resulteert de bruto stichtingsruimte.

Stap 5. Berekening netto stichtingsruimte

Op de bruto stichtingsruimte worden in mindering gebracht die leerlingen die in het voedingsgebied wonen en al onderwijs van de gevraagde denominatie volgen, ook wanneer zij dit doen buiten het voedingsgebied. In Amsterdam Noord wonen 8 kinderen die antroposofisch onderwijs volgen.

Stap 6. Minimale schoolgrootte na 5 jaar

Vijf jaar na de start van de school moet de netto stichtingsnorm van minimaal 323 leerlingen gehaald zijn en dit aantal moet gehandhaafd blijven in de 15 jaar daarna. In dit geval zou in 2021 de school 323 leerlingen moeten hebben. De berekening laat zien dat de school uitkomt op 83 leerlingen en dit in de toekomst niet veel zal stijgen.

Stap 7. Vaststellen Plan van Scholen door de gemeenteraad

De gemeenteraad moet vóór 1 augustus het Plan van Scholen vaststellen. Vervolgens gaat het Plan van Scholen naar het Ministerie van OC&W. De minister neemt een besluit vóór 1 januari. Wanneer een school op het plan van scholen staat kan zij starten per 1 augustus van dat jaar, dat is anderhalf jaar na de aanvraag bij de gemeente.

Aanvraag met aanvullende directe meting

Als een richting (denominatie) al aanwezig is in de gemeente dan moet de indirecte meting gebruikt worden als basis voor het belangstellingspercentage. Als een richting niet voorkomt in de gemeente van de verlangde school dient te worden gezocht naar een vergelijkbare gemeente waar een school van de verlangde richting wel voorkomt. Zie artikel 76, tweede lid onder a van de Wpo.

De Wpo biedt ruimte om de belangstelling aan te tonen door middel van een directe meting. De directe meting wordt gebruikt als aanvulling op de indirecte meting als het belangstellingspercentage in de gemeente niet representatief is voor de nieuw te stichten school. De directe meting dient onder andere te zijn gebaseerd op een representatieve aselecte steekproef uit de onderzoekspopulatie en moet worden uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau op basis van een wetenschappelijk verantwoorde schriftelijke enquête.

Uit vaste jurisprudentie (ABRvS 17 januari 2007/200604145/1 en ABRvS 18 april 2007/200605091/1) blijkt dat een directe meting een *aanvullende methode* is en niet zondermeer in de plaats komt van gemeentelijke belangstellingspercentages. Uit de uitspraak van 18 april 2007 (over afgewezen aanvraag in 2005 van de Stichting Geert Grote School voor het stichten van drie vrije scholen in de stadsdelen Oost/Watergraafsmeer, Noord en Westerpark) blijkt dat de Afdeling slechts in bijzondere omstandigheden ruimte ziet voor de toepassing van een directe meting in aanvulling op de indirecte meting. Een bijzondere omstandigheid kan zijn een van de gemeente als geheel afwijkende bevolkingssamenstelling in het voedingsgebied. In het voorliggende geval was dat naar het oordeel van de Afdeling niet aan de orde. Ook de excentrische ligging van de twee bestaande Geert Grote scholen, zoals door het schoolbestuur ter zitting nog aangevoerd, kan niet als een dergelijke omstandigheid worden aangemerkt.

DMO heeft over het gebruik van de directe meting deze week nog navraag gedaan bij OCW. OCW heeft aangegeven dat de directe meting slechts een beperkte aanvullende rol heeft en verwijst voor wat daar verder over bekend is naar de bovengenoemde uitspraak.

Conclusie

Op grond van de indirecte meting (0,84%) is het niet mogelijk om binnen de huidige systematiek een antroposofische school te stichten in Amsterdam Noord. Een directe meting kan slechts als aanvulling op de indirecte meting de belangstelling aantonen en moet aan specifieke eisen voldoen. Uit de uitspraak van de Raad van State volgt dat de directe meting niet zonder meer kan worden toegepast. Zonder te willen treden in de beslissingsbevoegdheid van de Minister, lijkt op basis het hierboven beschreven kader stichting van een Vrije School in Noord weinig realistisch.